

ANBLADET

Nr 125 ISSN 0280-0993 mars 2020

Organ för
NORRTÄLJE SLÄKTFORSKARFÖRENING

NSFF har nu genomfört flera träffar rörande DNA och släktforskning. På en av dessa var Magnus Bäckmark inbjuden för att ge konkreta tips om hur man går vidare med sina matchningar. Mer om detta på sid. 6-7.

När min pappa dog heter Eva-Britt Anderssons spännande artikel om sin farmors mor och hennes två barn med okänd far. En gåta som Eva-Britt nu kunnat lösa med hjälp av den nya DNA-tekniken, sid. 4-5.

Arkeolog för en dag

Birgit Söderman berättar på sid. 8 om hur även barn kan engageras i arkeologi och utgrävningar.

Anbladet utkommer med 3 nummer per år och utges av Norrtälje Släktforskarförening.

Tidningens adress: Box 280,
761 23 Norrtälje.

Hemsida: www.norrtelje-sff.se

Webmaster: Urban Johansson
webmaster@norrtelje-sff.se

Redaktör och ansvarig utgivare:
Urban Johansson

Tidningen ingår i NSFF:s medlemsavgift, f. n. 200 kr/år.

Bankgiro: 459-5724

Manus och idéer till artiklar kan insändas till tidningen under ovanstående adress. Artiklar och citat ur tidningen får användas efter angivande av källan.

Enstaka exemplar av tidigare nummer kan köpas för 30 kr/st.

I NSFF:s styrelse ingår:

Ordf. Urban Johansson
Grovstaväg. 25, 761 93 Norrtälje
Tel: 070-692 48 36

Kassör Ann-Marie Alfredsson
Grovstavägen 25, 761 93 Norrtälje
Tel: 070-279 51 30

Sekr. Willy Menander
Asplundsv. 18, 760 10 Bergshamra
Tel: 070-597 20 33

V. ordf. Bo Ragell
Sandgatan 19, 761 51 Norrtälje
Tel: 0730-894 498

Klubbmäst. Birgit Söderman
Malsta-Ekebyv. 82, 761 71 Norrtälje. Tel: 070-55 280 81

Ledamot Thomas Malmström
Rögårdsgatan 5, 761 30 Norrtälje
Tel: 0176-224 626

God fortsättning på det nya året 2020!

Så är vi ett stycke in på det nya året, 2020 alltså! Med varje årsskifte kommer nya förhoppningar om något bättre än vad det gamla året kunde erbjuda. Orosmolnen hopas också, även om många av våra politiker försöker övertyga oss om att allt är bra bara vi "sitter still i båten och lever som vanligt".

Miljöförstöring, krig, inrikesproblem är bara några orosyttringar som bekymrar medborgarna i vardagen. Men man får försöka gaska upp sig och ägna sig åt något man tycker om och som förgyller vardagen – släkt- och hembygdsforskning till exempel.

Med stigande ålder får i alla fall jag en lust att summera livet och försöka dokumentera vad som hänt, vilka förutsättningar man föddes med och vad man i sin ungdom ville få ut av dessa. Man vill ju också gärna överlämna något till sina efterlevande.

Även om barn och barnbarn är totalt ointresserade av ens forskarmödor och –resultat idag, kanske det kan bli intressant under kommande år. Ett är i alla fall säkert – om man inte dokumenterar sin släkts öden, finns inget för de efterlevande att ta fasta på och sätta sig in i.

Nu går jag in på mitt sista år som ordförande i Norrtälje Släktforskarförening. Det har varit roliga och intressanta år, men allt roligt måste också ha ett slut. Nu får andra krafter ta över.

Som så ofta annars i denna spalt vill jag uppmana läsekretsen att komma in med manus till Anbladet. Nu är det totalt slut i manussumpen! Hur jag än gräver så kommer det inte upp den minsta lilla notis. Anbladet är medlemmarnas tidning och därmed följer ett ansvar. Hör av er!

Till dess att manuskripten rasar in vill jag önska er ett Gott Nytt Forskningsår!

Urban Johansson

Bra sagt!

Opposition, det är konspiration.

Karl XIV Johan

Näf en politiker pratar om att "vi sitter i samma båt", så se upp. Det betyder att han vill vara kapten och att du får ro.

Johannes Hohlenberg

I politiken räknas inte avsikterna, endast resultaten.

Charles de Gaulle

Olof Skragge Lagerborg

Med anledning av 200-årsjubileet av de s. k. rysshärjningarna efter den svenska östkusten 1719, har Jan Olof Ivarsson gjort nedanstående sammanställning över ryttmästare Lagerborgs liv och gärning. Han var en av dem som skulle försvara Norrtälje stad under den oroliga tiden. Sammanställningen är gjord efter Rolf Lagerborgs "Ur en Värmlandssläkts öden", Norstedt, 1919.

- 1670, 4/11 Föddes Olof Skragge
1699 Gift med Inga Styff
1700, febr Sergeant i Carlstads kompani
1701, mars Fältväbel vid Livkompaniet
1701, 9/7 Var med vid övergången av Düna, 11 värmlänningar stupade
1702, jan Till Kovno
1702, juli Till Krakov
1703, jan Till Lubblin, "huggen i halsen"
1703, juli Frisk igen
1703, 18/8 Fick officersfullmakt, 2:a kornett under Thorn
1704, apr 1:e kornett
1704, 30/10 Fick "hästen undanskjuten" och själv massakrerad i bröstet vid Oberbeltz till juli 1705, kurerade sig i Ravicz
1704, nov Secondlöjtnant efter Petter Unge, som blivit ryttmästare
1705, 27/7 Tågande mot Ryssland
1707, aug Tog avsked från Livregementet, var med vid Grodno
1708 Kom hem under sommaren
1709, sep Second ryttmästare vid Livregementet, Roslags kompani
1710, jan Regimentet fulltaligt, marscherar mot Skåne
1710 Besitter Brölunda kronorusthåll, Söderby socken, 2 mantal. Förrre ägaren Magnus Breitholz
1710, febr Regimentet kommit till Småland
1710, 28/2 Slaget vid Hälsingborg
1714, jan Låg regimentet vid Stockholm
1714, sept Mönstrades regimentet vid Uppsala
1716 Låg i Skåne och Halland
1716, 20/10 Mönstrade Kungen Roslags kompani vid Lund. Kasserades 759 hästar, ungefär hälften
1716, sept Tog avsked
1719, 23/6 Adlad Lagerborg tillsammans med sin bror Daniel
1719, 11/7 Ankrade fienden vid Rådmanö, 25 stora fartyg och ett 100-tal galärer
1719, 13/7 Kungjorde Landshövdingen att alla skulle hålla sig färdiga med hästar, fot och gevär för att angripa och förjaga fienden.
1719, 20/7 Anmodades Lagerborg att ta befälet över allt folk, som påbudet kunde samla i Lyhundra och Sjuhundra härad. Han tilldelades 1500 flintstenar, en tunna krut, ett skeppund bly och 8 trummor. Tillika lovades krigsfolk som kärntrupper för bondehären. Mycket folk föredrog att fly eller "soumettera" sig. 300 arma bönder högre upp vid kusten gav sig till ryssen. Tusen bönder fick Lagerborg ihop, han fördelade dem på 6 kompanier under officerare han tillsatt av egen makt. Två "majorer" Jost Gagge och Tore Wass "commenderade hvar sin Battalion". Subalternofficerare voro trumpetaren Olof Ram, kvartermästaren vid Livregementet Anders Hall och Anders Åkerman samt avskedade ryttaren Eskil Dalman.
1719, aug Fienden landsatte 6000 man mot Stockholm, de hejdades av trupper under C. G. Dücker
1719, 15/8 Fienden i Ortalaviken. Lagerborg och 30 man red mot Ortala, där härjade ca 36 kosacker och polacker. De skyndade ut mot båtarna och flydde, ingen sårades "mer än en bondhäst, som ryggen sköts af". Svenskarna tog en fånge. Den dagen fick fienden bränna "Cappelansgården och en wäderqwarn, wid Wäddö k:a belägen".
1719, 16/8 "Gick till Norrbo-vik och Nors Sätessgård uti Bro sn". Landshövdingen ålade Lagerborg att ge allmogen rådrum att bärga hö och säd.
1719, 19/8 Fienden brände Tjockö, närmaste kompanier Söderby och Bro socknars, voro strandvakt. "Major" Jost Gagge fick order att gå till Penningby med allmogen från Sjuhundra härads 5 socknar, där majoren Tungelfeldt stod. Lagerborg dröjde vid Estuna med ca 200 man. Under tiden hade ryssarna hunnit till Norrtälje, landsatte 300 man och brände staden. I staden fanns Ryttmästare Lilliehöök med 50 man. När Lagerborg blivit varskodd genom ilbud, anlände han till Norrtälje samtidigt med Tungelfeldt och Gagge. Ryssarna var redan ombord då svenskarna nådde Kvisthammarsudden, men staden brann, man "conserverade Bårqwarnen". Lagerborg, Tungelfeldt och polske majoren Majefski med 50 man hindrade fienden att antända Björnö.
1719, 25/8 Utänmdes Lagerborg till Överstelöjtnant
1725, febr Lagerborg ställs inför rätta
1726, juni Zöge fick arrest, ryttmästare Nils Lilliehöök ett halvt års fängelse på Bohus fästning och 1000 daler i böter. Lagerborg dömdes att erlægga 100 daler silvermynt till Norrtälje kyrkas uppbyggnad efter branden.
1723, 1726, 1734 Lagerborg i Riksdagen
1736, 4/5 Avled Olof Lagerborg och begravdes i Söderby kyrka.

Olof Olofsson Skragges söner David och Olof Olofsson Skragge adlades Lagerborg.

När min pappa dog

När min pappa dog för 17 år efterlämnade han en gedigen släktforskning från sin fars sida. Men på farmors sida var det mer eller mindre blankt. "Fader okänd" och "oäkta" står det i samtliga kyrkoböcker. Den nya DNA-tekniken löste gåtan.

Under hela min uppväxt var detta något vi alla i familjen visste men inte talade om. Att farmor Linnéa inte visste vem som var hennes pappa. Hon föddes i skånska Hästveda men blev fosterbarn i lilla Grännaforsa i Småland.

Det vilade alltid en stillsam sorg över farmor. Hennes lillasyster Amy, oäkta även hon, var litet mer pratsam men visste inget hon heller.

Linnéas och Amys mamma Emma sade inte ett ord till någon om vem som var pappa till hennes båda flickor. Hon bodde i Mannarp utanför Hästveda, men åkte till Danmark när flickorna föddes på 1890-talet. Det var relativt vanligt på den tiden att ensamstående mödrar födde barnet i Danmark och hittade en fosterhemsplacering där. Författaren Astrid Lindgren är ett exempel. Min farmor Linnéa blev fosterdotter hos en kusin till Emma.

Emma tog sanningen med sig i graven på Skogskyrkogården i Stockholm. 1943 dog Emma med 22 kronor i tillgångar och en skuld till fattigvården för begravningskostnader. Hur kunde det gå så illa?

Strax innan pappa dog gav han mig en bunt med kuvert, anteckningsböcker och fotografier.

- Om du orkar, när du orkar, titta på det här, sade pappa. Kanske lyckas du bättre än jag.

Jag förstod direkt vad han syftade på. Men om min pappa inte hade lyckats, vem skulle då klara det? En mer grundlig person fick man leta efter. Så högen blev liggande i 15 år. Då började jag en kurs i släktforskning i Norrtälje och högen kom fram igen.

Bland fotografierna finns det enda kända fotot av Emma Medin, tagit när hon är 25-30 år. Hon är en stilig kvinna med orädd blick och rak rygg. Bilden är tagen av en fotograf i Ålborg, Danmark. Samma fotograf har tagit bilder på hennes föräldrar Nils Johan och Johanna Medin. Nils

Johan är son till den då relativt inflytelserike och välbeställda riksdagsmannen Anders Medin i Möckelsnäs i södra Kronobergs län.

Hans lantbruk lever gott på att sälja förnödenheter till militären. Anders är alltså farfar till Emma, som föds bara ett par år innan han dör i cancer. Anders Medin drev bland annat igenom en lag som gav barn till ogifta mödrar arvsrätt - ironiskt med tanke på att Emma i praktiken lämnade en skuld i arv...

i högen finns också ett hemmagjort vykort. Det är farmor Linnéa med sin dotter, min faster Astrid, utanför stugan i Grännaforsa. Inne stugan ligger min pappa Sven sannolikt och sover, nio månader gammal.

Kortet gör mig litet glad - Linnéa vill gratulera sin mamma på namnsdagarna i fruntimmersveckan. Emma heter nämligen också Christina.

Emma flyttar så småningom till Stockholm och försörjer sig som portvakt på olika adresser i centrala Stockholm. Yngsta dottern Amy får följa med och blir hembiträde i Djursholm. Både förblir ogifta resten av sina liv.

I högen finns foton på min farmor Linnéa som ung. En allvarlig flicka som Emma just lämnat som fosterbarn till en kusin i Grännaforsa i Småland. Där träffar Linnéa så småningom torparsonen Gustaf, gifter sig och får två barn. Emma lämnade vad vi vet aldrig Stockholm. Hon levde sannolikt ett hårt och fattigt liv som portvakt på bland annat Malmskillnadsgatan och Blanche Café i Kungsträdgården.

I sitt testamente skriver hon att dottern Amy ska arva henne, eller dottern Linnéa om Amy inte är i livet. Men något arv blev det alltså inte tal om. Enligt boupp-teckningen fanns det endast 22 kronor i kontanta medel och i övrigt inga tillgångar. En vårdkostnad till Stureby vårdhem för två års vård innan hon dog antyder att hon var sjuk. Kostnaden uppgavs vara "okänd" och avskrevs, liksom en skuld till Stockholms fattigvårdsnämnd på 693 kr för begravningskostnader.

Hur hamnade denna vackra flicka från bättre familj i denna nöd? Och hur kommer DNA in i bilden?

Vi börjar bakifrån, vid DNA-testet. När jag får svaret från Family Finder finns det

ett namn (jag låter honom vara anonym här) som står högst upp på listan som den som är min närmaste släkting i Family Finders register. Vi har 176 centiMorgans gemensamt. Efter ett par mejlkontakter kan vi relativt snabbt konstatera att hans morfar måste vara min farmors far. Men vi har ingen aning om varandra. Det mest troliga är att Emma faktiskt aldrig berättade för någon om pappan - inte ens för pappan. I min pappas anteckningar finns också ett namn, skrivet med blyerts och med ett frågetecken efter. Namnet har suddats ut men går fortfarande att läsa.

Vem var han då, farmors far?

Han hette Per Kloov* och var son till Mannarps förste banvakt vid järnvägen. Fadern tog jobbet för att stugan ingick som en del av lönen. Sonen verkar ha varit en driftig ung man som var duktig på att bygga hus. Per hade nio syskon.

Per och Emma träffades troligen redan som barn eller tonåringar, eftersom de bodde nära varandra och var i samma ålder (det skilde två år). Det finns anteckningar som tyder på att Emmas pappa köpte en tomt av Pers pappa.

Emma Medin

I dessa tider var kanske en flicka som Emma för fin för banvaktarsonen Per? Eller så var det tvärtom. Pers släkt har gamla anor med förgreningar i både prästerskap och hög militär. Emma var stolt och höll tyst. Hon gav flickorna efternamnet Persson efter pappans förnamn - som det var

brukligt.

Kanske visste Per, kanske visste han inte. Min farmor Linnéa föddes 1894. Då var Emma 26 år. Per var 28 år och fortfarande ungarl.

Artikelförfattarens farmor Linnéa född 1894.

Fyra år senare föddes Amy. Samma år gifte Per sig med Maria från Glimåkra och fick 13 barn. Den dagen de gifte sig var Emma i Danmark med sina flickor.

På kyrkogården i Hästveda vilar Per, Maria och några av de 13 barnen. Sommaren 2019 var jag där och råkade av en slump på en man som känt Per och hans familj väl. En bild av en hederlig, trevlig och hårt arbetande man växte fram. Tyvärr finns det inga bilder av Per, men jag har visat bilder på farmor för personer som kände Per. Likheten är uppenbar, säger de.

Banvaksstugan där Per växte upp är nu flyttad till hembygdsgården i Hästveda och fungerar som vandrarhem. Så när jag vill kan jag sova i samma hus som farmors pappa gjorde. Jag önskar att farmor och pappa hade fått veta det jag vet nu.

Eva-Britt Andersson

Flyttat?

Glöm inte att meddela din nya adress till Norrtälje Släktforskarförening, så att du får dina utskick och kallelser i rätt tid!

Från Riksförbundet

I *Angeläget nr 2 2019* redogör Riksförbundet för det finansiella läget och 2020 års budget. Budgeten bygger på stämmobeslutet 2017 om en succesiv avgiftshöjning med 4 kr per föreningsmedlem och år för 2019-2021.

För stämma och släktforskar dagar avsätts 650 tkr och för Rötter räknar styrelsen med 150 tkr i kostnader för underhåll och fortsatt utveckling. För 2020 räknar man med en hel del databasarbeten, som inte kommer att generera några pengar förrän flera år senare. Därför räknar man med att 2020 blir ett mellanår då man inte har någon ny storsäljare sedan Sveriges dödboks senaste version släpptes.

Ett par nya handböcker räknar man dock med att släppa under året och kanske några mindre häften i olika släktforskningsrelaterade ämnen. Därmed kommer man att kunna behålla ersättningen till författare och redaktörer på ca 450 tkr.

Tillsammans har man budgeterat 6100 tkr i försäljning för förbundets bokhandel. De handböcker som skall ges ut 2010 kommer dels att handla om forskning i kyrkliga dokument och minnesmärken dels i polisarkiv, fängvårdsarkiv och anstaltsarkiv.

Under 2020 räknar man också med intäkter från Sveriges befolkning 1930 och att man skall få klart Sveriges befolkning 2000. Genom bidrag från Riksarkivet kan man också åta sig arbetet med Sveriges befolkning 1940.

Prognos för kommande år

Medlemsavgiften efter 2021 kommer att ligga kvar på 24 kr även om förbundet räknar med en årlig minskning av medlemsskap på 1000 medlemmar per år.

Sveriges befolkning 2010 kommer förhoppningsvis att kunna släppas 2021.

Registreringsarbetet med befolkningsregistret 1940 beräknas bli klart 2023.

Arbetet med *Sveriges dödbok 8*, som skall täcka perioden 1830-1859 beräknas vara slutfört 2021.

Förbundet tänker fortsätta med dödboken ner till 1800 och släppa nya versioner 2023 och 2025.

U.J.

Källor för forskning

När jag nyligen arbeade på Stockholm stadsarkiv med att ordna och förteckna en nyleverans av Almqvistska Släktföreningens arkiv satt jag i samma rum som de amerikanska medborgarna Mury och Teresa Salls. De satt och fotade av värnpliktskort, som egentligen förvaras på Riksarkivet. Där får de dock inte sitta med denna uppgift utan materialet måste flyttas till Stockholms stadsarkiv. Efter filmningen läggs bilderna ut på sajten familysearch.org där de är sökbara för släktforskare.

Hemma i USA bor Mury och Teresa i Orlando, Florida. De arbetar ideellt med detta projekt för Jesu Kristi kyrka av Sista Dagens Heliga eller det vi i dagligt tal i Sverige kallar Mormonkyrkan. De betalar resa och uppehälle i ett år i Sverige och sitter varje vardag på stadsarkivet och filmar.

På sajten familysearch.org kan du utan kostnad lägga in din antavla och därefter får du automatiskt träffar när dina släktingar matchar svenska kyrkböcker eller annat källmaterial, som finns utlagt och indexerat på sajten.

Man har också ett Släktforskarcenter i Stockholm på Klara Norra Kyrkogatan 34, som har öppet tisdagar och torsdagar mellan 10-14.

U.J.

Teresa och Mury vid sina två avancerade kameror

Bytt e-postadress?

Det vill vi veta i NSFF!

DNA-träffar

Mingelträffen den 23 oktober 2019 på stadsarkivet samlade 17 deltagare. På programmet stod bl. a. diskussion av föreningens verksamhet 2020. Vi diskuterade efter tre olika rubriker: studiebesök, föreläsningar och övrigt. Många goda förslag framkom; för den första rubriken besök i Riddarholmskyrkan, Riddarhuset, Medicinhistoriska muséet i Uppsala, Fasterna hembygdsförening och något vallonbruk.

Bland föreläsare nämndes Magnus Bäckmark rörande ofrälse släktvapen, Magnus Västerbro rörande svält och pest samt Urban Johansson/Ann-Marie Alfredsson i något lokalhistoriskt ämne.

Slutligen nämndes i den tredje kategorien ”tips och trix” d.v.s. hur man kan lösa uppkomna problem i sin forskning, hjälp med nyheter i digitala släktforskarprogram etc. samt medlemsträffar där man får berätta om en person man forskat om samt problemlösning och forskningsmetod i samband med denna forskning. Varje person som deltar i den sistnämnda aktiviteten får 5-10 minuter för denna redogörelse.

Vi diskuterade också föreningens vidare satsning på DNA-spåret, som vi inledde med Peter Sjölund's föredrag i april. Dels hur vi skulle förbereda den kommande träffen i november med Magnus Bäckmark dels formerna för något slag av DNA-café där medlemmarna på ett informellt sätt kan träffas för att diskutera funderingar som uppstår när matchningar kommer till den egna datorn från Family Tree. Svaret på den sista frågan var att formera en kamratcirkel i ett studieförbunds regi. Det förslaget jobbar vi vidare med.

Som vanligt avslutades kvällen med kaffe, lotteri och trevlig samvaro.
U.J.

Birgit Söderman, Birgitta Husman och Ingegerd Olsén Pettersson i samspråk

Eva-Britt och Mats Andersson samt Stina Behm

Magnus Bäckmark fortsätter att reda ut DNA-begreppen

NSFFs tredje möte rörande DNA i släktforskningen under 2019 gick av stapeln i IOGT-lokalen, Norrtälje, den 27 november. Att intresset är stort märktes av att 30 personer mötte upp för att höra Magnus Bäckmark ge tips om hur man går vidare med att spåra anfäder när man fått resultatet från sin topsning. I första hand utgick Magnus från de svar man får från

företaget FamilytreeDNA, men svaren ser rätt lika ut även från de övriga företagen på marknaden.

Backar man 50 000 år tillbaka i tiden är ju alla människor släkt med varandra, men Magnus informerade om att endast släktingar bakåt till tre- (sysslingar) och fyrmänningar (bryllingar) dyker upp i

träfflistan. Mer avlägsna släktingar är sällan representerade i träfflistan. Detta kan man ju säga är tur, eftersom det i alla fall oftast blir uppåt 2000 släktingar att undersöka för dem som topsat sig.

När man börjar forska om träffarna kan man koncentrera sig på de som har minst 10 centimorgan sammanhängande bitar av

DNA. Det är också viktigt att veta att nära släktingar också kan dyka upp långt ner i träfflistan, så att man inte bara tittar på den första sidan.

Magnus redogjorde också för ett mer systematiskt arbete för att hitta kontakter mellan sig själv och de träffar man får. Man måste då ha en person i träfflistan som man vet att och hur man är släkt med. Därefter markerar man den personen genom att bocka för denne till vänster om namnet och använder verktyget Chromosome browser (en knapp till vänster ovanför träfflistan) för att se var på kromosomparen som matchningarna finns. Med verktyget In common with (gemensamma träffar), knappen till höger om browserknappen får man fram de släktingar du och din kända släkting har gemensamt.

För att få fram en grupp personer som har en gemensam ana så väljer man bland personerna på In commonlistan och klickar på browserknappen. Man jämför då och antecknar de personer som har någon matchning på helt eller delvis samma ställe som din kända släkting har gentemot dig själv.

På så sätt kan man få fram en släktinggrupp, som har gemensamt DNA och som man kan arbeta vidare med, med konventionell släkttforskning. Ett sådant systematiskt arbete kan spara mycket tid när man vill analysera sin träfflista och försöka få fram nya anor.

I vanlig ordning serverades också kaffe med dopp i pausen mellan Magnus inledning och frågestunden.

U.J.

Trettio personer lyssnade koncentrerat till Magnus råd och tips om hur man kan tolka sina DNA-svar.

Curt Lundblad 1933 – 2019

Med anledning av fotograf Curt Lundblads död 2019 vill undertecknade skriva ned några minnesord kring hans liv. Vi lärde känna honom under vår tid som arkivarier på Norrtälje stadsarkiv. Han medverkade med mycket uppskattade föredrag och bildvisningar ett flertal gånger under Arkivens Dag-arrangemang på Norrtälje stadsarkiv.

Curt växte upp i Norrtälje. Hans skolgång började i Västra skolan, därefter Billborgsskolan för att sluta i Samrealskolan. Tanken var att han skulle ta realexamen, en utbildning som han dock inte fullföljde. Han fattade liksom aldrig riktigt att man var där för att lära sig något, som han själv uttryckte det i det inspelade radioprogrammet "Roslagsprofiler" med Bengt Ericsson år 2011. När hans kompisar slutade en efter en, gick också Curt hem

och började istället att arbeta, först på Posten i Norrtälje, därefter en kort sejour i Stockholm innan han återvände hem igen och öppnade en fotoateljé i staden. Detta var en tung och slitsam tid som inte var särskilt rolig, enligt Curt.

1982 började han som fotograf på Roslagsmuséet, ett arbete som han verkligen uppskattade. Under denna tid dokumenterade han hela Norrtäljes innerstad och bl. a. också det gamla sjukhuset och byggande av det nya, som invigdes 1996. Curt hade en slags torr humor, som gick hem hos de som lyssnade på honom och han berättade alltid litet historier som han själv upplevt under sitt liv.

I det ovan nämnda radioprogrammet berättar Curt också om hur stadens ungdomar roade sig under 1940-50-talen, om olika nöjesetablissemang m.m. Curt lämnar ett tomrum efter sig som

är svårt att fylla. Den som vill ta del av radioprogrammet kan gå in på www.radioroslagen.se och klicka sig fram till webbarkiv och därefter profiler i Roslagen.

Urban Johansson och Ann-Marie Alfredsson

Curt och Ann-Marie på Stadsarkivet

Arkeolog för en dag

Eriks Kulle i Söderby-Karl, som ligger två mil norr om Norrtälje, döljer en tusen år gammal hemlighet. Hela hembygdsgården ligger på ett gravfält daterat till 500 år f. Kr till år 1050 e. Kr. Alltså gravar från både äldre och yngre järnåldern. Havsnivå år 500 f. Kr låg 12–15 meter lägre än idag, vilket betyder att Eriks Kulle var omgärdat av en sjö. I dag är det bara en liten å som rinner nedanför Eriks Kulle som är kvar från sjön. Gravarna utmärker sig med antingen en markerad ring, fyrkant eller rektangelform med stenar och i mitten en större rest sten. På yngre järnåldern förekom även jordtäckta stengravar.

Gravarna har för många år sedan gått igenom en fornsök, vilket betyder att arkeologer går runt och läser av naturen runt omkring, hur stensättningar ligger, om det är gravar, fornborgar, boplatser e. dyl. Gravarna på Eriks Kulle är brandgravar vilket betyder att man brände sina avlidna och begravde resterna av dem i urnor. Mannen fick ofta med sig sina vapen som yxor och spjut i graven och kvinnorna fick pärlor, spännen, knappar och kanske ett djur. När Söderby-Karls hembygdsgeningsförening fick marken 1919 till skänks av Erik Ersson så reste man upp en flaggstång och fundamentet hamnade då i en grav från yngre stenåldern.

De föremål man då fick fram finns till en del i museet på Eriks Kulle och de värdefullaste finns på Riksmuseet i Stockholm. En av de två äldsta gravarna som har en kvadratisk stenring med en mittsten, ligger till höger om sockenmagasinet som idag inrymmer handelsboden. Den andra äldsta och högsta graven ligger till höger om väderkvarnen och den har en grop i sig, som visar att den har antingen sjunkit eller blivit gravplundrad. I denna grav kan, enligt arkeologen, en viktig man från järnåldern ligga. Som t.ex. handelsmannen Höök som höll till här i trakten och for på öppna hav i handelsbåtar. Den 24 och 25 augusti bjöd Norrtälje museer och Eriks Kuller hembygds- och fornminnesförening in barn som fick vara arkeologer för en dag. Helt perfekta vackra dagar med sol och värme för de unga grävvarna.

Graven som de fick gräva, skrapa och sopa i är från yngre järnåldern och ligger kant i kant med en från den äldre järnåldern. Dagens flaggstång är satt i kanten av denna grav och därför gavs det tillstånd

för denna aktivitet. Denna grav kan vara helt outforskad så spänningen var hög hos de unga ”arkeologerna”. Som lärare och övervakare deltog arkeologerna Ylva Tell Dahl, Kultur Norrtälje och Gunilla Larsson, Uppsala universitet.

Barnen fick anmäla sitt intresse och dag för sin grävning. 10 unga forskare kom på lördagen och 7 på söndagen. Först fick de en lektion om hur de skulle göra och sen jobbades det med stort intresse. Även barnens föräldrar som var där, hjälpte till med sopandet med stort intresse. Fynden markerades med små stickor och förvaras i speciella plastpåsar som markeras med datum och fyndplats. Dessa fynd lämnas sedan in till Riksantikvarieämbetet för att undersökas och åldersbestämmas. Fynden som hittades dessa två dagar är mörkfärgade glasskärvor (troligtvis från tidigt 1900 tal) två tioöringar, en ettöring, en platt rund ”slant” i järn, fragment från ev. ben el. snäckskal och flera olika stenbitar som kan härröra från en boplatz från järnåldern. Spänningen är olidlig tills svaren på fynden anländer och våra arkeologer

kan delge oss resultat.

Ni som besöker den vackra Eriks Kulle passa då på att gå runt och titta på de 10 järnåldersgravarna som är fornsökta. Det finns säkerligen fler gravar på kullen som kan ha hamnat under de ditflyttade husen och det platsbyggda museet.

Birgit Söderman

Korsordet i nr 123

Endast en lösning skickades in på Eva-Britt Anderssons ordfläta i Anbladet nr 123. Lösningens ord var GENEALOGI. Sven Olby i Västerås har belönats med 3 trisslotter - Grattis!

1	Ä	2	T	3	L	4	I	5	N	6	G	7	A	8	R	9	A	10	N	11	A		
	R		A		N		A		O		N		B										
8	L	9	I	10	V	11	L	12	A	13	N	14	D	15	S	16	I	17	V	18	A	19	N
	I		L		V		D		T		I		O										
10	G	11	M	12	A	13	I	14	L	15	A	16	V	17	A	18	N	19	S	20	E	21	R
	A				14	A	15	U	16	R	17	A		A		M							
16	I	17	S	18	V	19	I	20	D	21	D	22	S	23	V	24	Ä	25	R	26	M	27	A
	N		A					22	A		S		A		R								
23	G	24	A	25	S	26	K	27	R	28	A	29	N	30	L	31	U	32	S	33	S	34	A
	I		S		O				G		M		N		M								
28	F	29	A	30	L	31	N	32	A	33	R	34	E	35	A	36	L	37	I	38	S	39	M
	T		E		D		A		D		T		A										
30	A	31	R	32	N	33	E	34	N	35	T	36	R	37	E	38	Y	39	T	40	A	41	N

Matnyttigheter i Arkiv Digital

ArkivDigital har idag ca. 86 miljoner färgbilder i sina register. Det tillkommer också ständigt nya och förbättrade sökmöjligheter i materialet t. ex. registret *Befolkningen i Sverige 1860-1947* där man kan söka direkt på namn och få länkar till husförhörslängder och födelseböcker.

Man jobbar också med register över födda, vigda, döda för olika områden i Sverige och olika tidsperioder. Förutom kyrkböcker finns också exempelvis mantalslängder, bouppteckningar, generalmönsterrullor, båtsmansrullor, värnpliktskort och flera miljoner flygbilder på hus och gårdar i Sverige från 1950-talet och framåt.

AD är ett mycket bra hjälpmedel för den som själv vill släktforska från grunden. Att bara söka anfäder på nätet för att finna vad andra redan gjort, kan lätt leda till felaktigheter. Alla sådana uppgifter måste ovillkorligen kollas i källmaterialet.

U.J.